

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Bani Numărul

Administrația strada Gărei No. 25.

Abonamentul Lei 10 pe an

REGIMUL LIBERAL IN DOBROGEA

VI

Doi documente

Aveam de gând să incheiem seria articolelor de sub acest titlu cu o recapitulare a subiectelor ce am tratat, după ce am fi vorbit despre cele ce am făgăduit: adică de administrația din județ a comunelor urbane și rurale, unde s'au comis până și ingerințe ce nu pot fi cualificate de cât ca criminale, spre a se putea numi primari ómeni ai prefectului, streini cu desăvârșire de localitate, până și din cei infierați de justiție, cum e cazul la importanta comună Musurat; dar, evenimentele ce se precipită ne silesc a ne opri spre a ne ocupa de cestiunile de actualitate.

S'au produs în viața noastră politică dobrogeană următoarele fapte, care vorbesc celor ce vor să audă, mai bine, mai deslușit și mai tare de cât ori-ce am putea noi face, spre deșteptarea celor de la centru.

Fruntașii județului și orașului nostru Constanța, bărbați liniștiți, destul de vârstnici, Români buni, oameni cu pozițiuni sociale înalte: proprietari mari, cu dor și răspundere de viitorul Dobrogei, s'au întrunit și sfătuit asupra situațiunii, luând hotăriri de cea mai mare importanță pentru viitorul provinciei.

Iată apelul ce ei au adresat Dobrogenilor:

Iubiți cetățeni ai Dobrogei,

De și sunt 20 de ani trecuți de când această provincie de baștină românească s'a reincorporat la Patria-mumă, totuși regimul excepțional care ne guvernează, în loc ca să se îndulcească, el se înăsprește tot mai mult întârziând opera de romanizare.

Cetățeni,

Spiritul public de aci este

de mult ajuns la maturitate. Cu toții suntem pătrunși de drepturile și sarcinile ce le avem.

Grație legilor cari ne cărmuiesc, ori-ce mișcare generoasă este înțelenită, ori-ce avânt patriotic este adormit.

Este o primejdie starea aceasta de lucruri pentru înțărirea ideii de Stat român în dreapta Dunărei.

Suntem ađi într'o stare mai precară de cât în momentul alipirei acestei provincii.

Avem dar datoria, în interesul nostru și al demnității Statului român, să stăruiem din răspuțeri ca să intrăm și pe calea drepturilor în viața politică comună a patriei, iar nu numai pe calea datoriilor și a sarcinilor, ca până acum.

Cetățeni,

Dacă și voi ca și noi eugetați și simțiți ast-fel, vă rugăm să vă grăbiți a vă întruni Duminică 21 Martie curent, orele 2 p. m., în Constanța, Sala Capato, spre a ne consfățui asupra situației.

Acest apel este iscalit de d-nii: Colonel Kirișescu, general Dunca, foști prefecti ai Constanței; d-l C. Pariano, consilier județian, fost Președinte al consiliului județian, fost deputat și prefect, d-l M. Coiciu, fost Primar al Constanței, d-l I. Movila, fost prefect, cel mai mare proprietar rural în Dobrogea, și d-l Vasile M. Cogălniceanu, actual deputat, publicist, fost administrator în Dobrogea.

Ați înțeles domnilor de la cărma Statului? Aceasta e situațiunea: „Suntem astă-đi într'o stare mai precară de cât în momentul alipirei acestei provincii”.

Constatarea nu vine nici de la pa-

raponiști, nici de la opozanți — Dobrogenii nu fac politică generală de partid — ci de la singurii Români independenți din Metropola Dobrogei.

Nu ne credeți pe noi, veți fi siliți a cerceta cauzele ce au motivat apelul de mai sus.

* * *

Al doilea document este o reclamațiune pe care fruntașii celor-lalte naționalități — streini cu desăvârșire politice — au adresat-o d-lui ministru de interne, în chestiunea noilor taxe comunale, impuse în virtutea legii maximumului.

Putem spune, de la noi, că această petiție, subscrisă de sute de inși, este dictată de unul din fruntașii indigeni. Aceasta spre a nu se zice ca e aci vreun amestec strein de pasurile locuitorilor.

Iată și acest apel al populațiunii autochtone:

Domnule Ministru,

„Luând cunoștință din ziarul local „Constanța de la 21 Februarie de noile taxe votate de consiliul comunei noastre „Constanța, în ziua de 26 Ianuarie a. c. „respectuoși venim a supune D-v. următoarele:

„Bugetele comunei Constanța, pornind de la cifra de 33.000 lei, în primul an după ocupațiune, s'au urcat mereu, ajungând pe anii din urmă la 600.000 lei, venituri și cheltueli.

„Noul consiliu comunal a pus aproape întreg maximumul taxelor pe toate articolele de consumațiune, iar dările proporționale le-a urcat la 3 decimii și 3 la sută asupra veniturilor din proprietăți; „ast-fel, bugetul întocmit se prezintă d-v. cu enorma cifră de 1 milion și 400 mii lei la venituri, ceea ce e în absolută disproporție cu dezvoltarea normală a lucrurilor și cu puterile noastre.

„Dacă considerați, Domnule Ministru, că orașul nostru are o populațiune de

„10.400 locuitori, sau în cifră rotundă
„10.000 suflete, dările comunale rețin
„la câte 7 napoleoni de fie-care suflet;
„iar dacă scoatem locuitorii asupra că-
„rora dările impuse apasă prea puțin,
„cum e populația nestabilă muncitoare,
„împreună cu copiii și servitorii, rămânem
„aproximativ 2000 familii care trebuie
„să suportăm colosala sumă ce, pe baza
„evaluărilor bugetare, se proiectează la
„cheltueli: adică, câte 700 lei de fie-care
„din noi, ceea ce veți conțeni și D-ns.
„că e prea mult.

„Scăpând terminul ce se dice că e fie-
„sat prin lege, pentru a adresa recla-
„mațiunea noastră la însuși consiliul co-
„munal din pricină că decizia respectivă
„n'a fost afișată prin oraș, cum s'a obiș-
„nuit altă-dată la impunerea de taxe,
„alergăm la d-rc și vă rugăm, d-le Mi-
„nistru să bine-voiți a nu aproba taxele
„votate, fiind prea oneroase, imposibil de
„suportat pentru marea majoritate a o-
„rașului.”

Vedeți Domnule Ministru! După so-
coteala Dobrogenilor, Capitala Țării,
Bucureștinul care are 250.000 suflete, ar
trebui să aiba un buget de 35 mili-
oane lei, și noi știm că nu e decât de
vre-o 12 milioane: ceea ce va să dăcă
că dările comunale de acolo sunt de
trei ori mai mici, de cât cele puse a-
supra „păgânilor” din Constanța.

* * *

În aceste două documente se oglin-
dește destul de clar starea în care am
ajuns cu oamenii cari n'au ce pierde,
puși aci în capul trebilor publice do-
brogene.

Nu rămâne Dobrogenilor patrioți de
cât se se constituie într'o asociațiune,
de sigur politică, care ar avea de scop
să facă ceea ce noi, cu biata noastră
foaie, n'am putut face nici o-dată: ca
constatarile și plingerile Dobrogenilor
să parvie la auzul Maiestații Sale Re-
gelui, Cărnia incumbă datoria de a pri-
veghea ca Dobrogea să nu ajungă în
halul în care Basarabia ne-a fost rapită.

Inființarea acestei asociațiuni va fi
singurul merit ce se poate a scrie la
activul administrației actuale dobrogene.

P. Grigorescu.

Destăinuirile baronului Bánffy în cestiunea națională

Citim în „Epoca”:

Ieri am primit la redacție o broșură
ungurească despre Politica baronului Bán-
ffy în cestiunea naționalităților. (Bánffy

Dezso nemzetiségi politikája. Budapest,
1899, Toldi Lajos Kiadása).

Această broșură cuprinde o serie de
destăinuirii de o extremă gravitate.

Natura acestor destăinuirii senzationale
nu lasă nici o îndoielă că autorul, sau
cel puțin inspiratorul acestei broșuri este
baronul Bánffy, fostul prim-ministru al
Ungariei.

Resumăm azi câte-va părți sensu-
ționale din această broșură, rămânând ca
într'un alt număr să reproducem și alte
părți, cari privesc România.

Conflictul Bánffy-Kálnoky

La început broșura descrie în culori
ingrijitoare pentru naguri starea în care
se afla cestiunea națională română în
zina de 3 Ianuarie 1895, când Bánffy
venise la putere. Apoi continuă:

„Baronul Bánffy a venit la putere
cu un program gata în ce privește po-
litica sa față de naționalități. Știa că
ceștiunea naționalităților, de și e o ces-
tiune pur interaă, totuși are relațiuni
externe. Deci, ca să restabilească or-
dinea și liniștea în Stat, se impunea
ca cestiunea transilvană să nu mai fie
o cestiune actuală în București. În acest
scop prima condiție era ca prin Viena
să facă presiune în București pentru ca
să se scoată „ceștiunea transilvană” de
la oadinea zilei. Era dar necesar ca mi-
nistrul de externe al monarhiei să i spr-
jinească în mod leal și cu toată puterea.

„Dar deja în primele săptămâni ale
guvernării sale s'a convins, că nu se
poate aștepta din partea contelui Kálnoky
la un concurs leal și eficace. Și în cu-
rind a izbucnit un conflict între Bánffy
și Kálnoky. Opinia noastră publică cre-
dea că acest conflict a izbucnit din cauza
afacerii Agliardi. Nu, căci ea a izbuc-
nit din cauza atitudinii lui Bánffy în
ceștiunea naționalităților. Kálnoky a
voit să dicteze lui Bánffy, întocmai cum
a dictat fostului cabinet Wekerle, și a
spus:

— Direcția politicei externe e treba
mea, și guvernul unguresc n'are nici
un drept să turbure combinațiile mele,
din contra, eu am dreptul să fac o pre-
siune mai dulce asupra guvernului un-
gar ca să nu'mi producă neplăceri și
greutăți externe ca politica-i șovinistă
în cestiunea română. Nu e permis ca
șovinismul unguresc să împiedice alipi-
rea sinceră a României către tripla-a-
lianță. Aceasta alipire e un interes pri-
mordial al monarhiei, față de care in-
teresele speciale ungurești trebuie să
cadă în rindul al doilea.

Rechemarea Contelui Goluchowsky

Broșura spune apoi că pe atunci

Herwath Gyula fiind adese-ori în Bu-
curești în afaceri, a văzut cât de in-
tensă este mișcarea națională română
și fara să cunoască secretele de culise,
a început să atace violent prin ziarul
sau *Magyar Hírlap* pe contele Gulu-
chowsky, ministru al monarhiei în Bu-
curești, că nu intervine pe lângă guver-
nul român pentru încetarea campaniei
antimaghiare. Aceste atacuri au servit
apoi unor deputați unguri, ca în dele-
gația ungurească la rindul lor să atace
pe Kálnoky, fara să întrebe pe Bánffy.

Contelui Kálnoky i-au venit perfect
la socoteală aceste atacuri, căci tocma-
din cauza cestiunii naționale romine
era în conflict cu contele Goluchowsky.

„Adevărul a fost, — zice broșura — că
Goluchowsky a făcut atent în mai multe
rinduri pe Kálnoky, cât de necesar ar
fi ca ministerul de externe să se ridice
mult mai energic în București, ca pînă
acum.

„Această concepțiune a lui Goluchow-
sky n'a cadrat de loc cu sistemul lui
Kálnoky și de aceea acesta l'a sacrificat
cu dragă inimă opiniei publice ungu-
rești. A scăpat deci de Goluchowsky,
pricinuind plăcere opiniei publice un-
gurești și plăcere și mai mare lui in-
susi prin numirea României Dumba
la legăția din București, care din a-
ceastă cauză a fost primit cu dragoste
de toate cercurile bucureștene.”

De ce s'a retras guvernul conser- vator?

Dar foarte în curind Bánffy, punin-
du-se în raport cu Goluchowsky, izbu-
tește să trintească pe Kálnoky și vine
Goluchowsky în capul ministerului de
externe.

„În toamna anului 1895, — continuă
broșura, — două fapte importante se pro-
duc în cestiunea națională română. În
Septembrie M. Sa (împăratul Franz
Josef) grațiează pe cei condamnați în
procesul Memorandumului.

„Iar în Octombrie Regele Carol a fă-
cut ca guvernul conservator să demision-
neze, deși acesta a avut concursul ne-
condiționat al majorității Parlamentului,
și în viața politică internă a României
nu se produsese nici un incident, care
ar fi justificat această repede schimbare.
Opinia publică română a căutat cauzele
retragerei guvernului conservator și a re-
venirii guvernului Sturilza în motive de
politică externă. Așa a fost.

„În Berlin și în Viena, tocmai din
causa unor considerațiuni politice mai
înalte, s'a hotărât ca alipirea României

către alianța întreită să se demonstreze sub o formă solemnă și categorică.

„In acest scop mijlocul cel mai eficace părea a fi o vizită în București a monarhului nostru. Dar cum să facă M. Sa, care în același timp și mai ales față de România e în primul rând Rege al Ungariei, o asemenea vizită, care ar fi fost turburată de către agitatorii ire-dentiști prin demonstrații antiungurești, cari ar fi avut consecințe grave?”

D. Sturdza, instrument al ungu- rilor.

„Goluchowsky și Banffy au știut prea bine, că „ceștiunea transilvană” în România numai de aceea aruncă valuri așa de mari, căci ea e exploatăată de Sturdza, adică de partidul liberal, ca o armă ca să ia puterea de la con-servatori. Iată ce puterea ajunge în minile lui Sturdza și al partidului său și „ceștiunea transilvană” va a-
junge în hala vechiturilor.

„Partidul conservator, din cauza des-voltării sale istorice, nici o dată n'a avut și nu va avea pînă într'atita în-crederea masei de politicieni romini, ca să agite vr'odată această arma cu suc-cesul agitat de partidul liberal. Și a fost limpede, că Sturdza ajungînd la pu-tere, nu va lăsa să-i scape din mînă ceștiunea transilvană, ca ast-fel even-tual să cază pradă opoziției conserva-toare, dacă ar încerca să-l urmeze în acțiunea-i opozantă.

„Mare parte a eroilor procesului *Me-morandului* au fost oameni lui Sturdza, a cărora liberare s'a impus, ca prin-trinși Sturdza să facă presiuni asupra mișcării rominilor din Ungaria, sau în cazul cel mai rău, prin-trinși Sturdza să sdrobească solidaritatea rominilor și să zădărnicească ori-ce acțiune ce s'ar încerca prin staruințele conservatorilor din România.”

**In numărul viitor vom re-
produce părți extrem de in-
teresante privitoare la deco-
rarea faimosului Jeszensky
și privitoare la ceștiunea șco-
lilor din Brașov, închee *Epoca*
de la 10 Martie a. c.**

INFORMAȚIUNI

Administrația județului și orașului Constanța se afla într'un hal fără de hal. De patru luni de zile prefectul ju-dețului mai n'a dat pe la prefectura.

Primarul și adjutorul nu se întâlnesc mai nici-o dată la primărie amândoi, de multe ori nici unul, zile întregi, unul fiind la Medgidie, pe când cel-l'alt e vecinic pe drum la sau din București. Afacerile le conduce de multe ori, în virtutea unui bilețel, d-l oficer al stărei civile Nicu Cealicu.

Drept vorbind: ce au Schina și Po-tecă în clin și mincă cu orașul?

* * *

Pentru d-l ministru de interne. — Ru-gam pe d-l ministru de interne să ceară dosarul vinzării locurilor de sus, efec-tuate astă-vara și să cerceteze rostul închiderii și deschiderii stradelor Orfeu, Junon etc., care va costa pe comună sute de mii de lei. Stradele s'au infun-dat fără aprobarea consiliului, locurile s'au vindut fără aprobarea ministerială; iar acum, după ce cumpărătorii au clă-dit și consiliul actual a votat redeschi-derea stradelor, ceea ce va costa pe comuna cite-va sute de mii de lei, d-l primar alegă, în adresa de invitație către cumpărători, spre a și reprimi banii de la comună, că ministerul n'a apro-bat vinzările acelor loturi, ceea ce e o minciuna, un falș, în acte publice, de oare-ce nici-o vinzare pentru care co-muna încasează 600 mii lei, n'a fost supusă aprobării ministeriale. D-l mi-nistru e dator să se convingă: e aci o șarlatanie sau o simplă negliobie de ale protegiatului său Schina. Dacă stra-dele erau, sau mai bine zis, au fost a-probate de vre-un consiliu, pentru ce s'au închis? iar dacă n'au fost croite pe acolo strade, locul fiind viran, vin-dut în parcele, pentru ce s'a votat a-cum deschiderea de strade?

Afacerea aceasta a devenit un scan-dal public. D-l ministru e dator a cer-ceta și respica lucrurile. Vom reveni.

* * *

Veniturile din chiria terenelor din vatra satelor, ocupate în plus peste 2000 m. p. cedați gratis fie-cărui locuitor nou stabilit în comune, se urcă la comuna Cogelak din județul Tulcea la 13000 lei. Frumos venit comunal. Eată de unde pot eși fondurile înființării și întreținerii scoalelor practice de agricultura, pescărie și viticultură, despre care am scris că s'au proiectat a se face în ju-dețul vecin. Zicem aceste pentru scep-ticii cari nu cred putința înființării a-cestor școli.

* * *

D-nu prefect al județului Tulcea a mai luat dispozițiunea de a pune la taxe

vitele locuitorilor, pentru pașunea izla-zului comunal, dat gratis de legea Do-brogei, pe rezon de un hectar de fie-care locuitor, fixând următoarele taxe mași-nale: 1 leu pentru un bou, vacă, cal, iapă, bivoli și porc; 70 bani pentru o capra și 25 bani pentru o ozie, berbec, viței, minz etc.

Credem că en aceste taxe n'a nime-rit'o d-l administrator al județului vecin. Esistă o decisiune a consiliului de mi-nistri trecut prezidat de d-l Lascar Ca-targiu, prin care se stabilește că nici-o taxa nu se poate pune pe izlazul co-munelor și cătunelor, dat gratis de le-giuitorul din 1882.

Momentan nu putem ști din ce an este, decizia dar esistă, cel puțin pen-tru județul Constanța: o scim fiind-că staruințelor noastre se datoresce acea decisiune. — Vom căuta să o reprodu-cem în numărul viitor. Până acum nu scim ca ea să fi fost desființată. — Se poate ca actualul consiliu de mi-nistri să o fi desființat, ca să fie și în Dobro-gea consecinți cu regimul ce domnesce peste Dunăre.

* * *

În Tulcea a reapărut ziarul „Vocea Dobrogei” de astă dată sub un titlu mai corespunzător cu dorința de a fi a redactorului său, d-l Alexandrescu, a-cela de „Vulturul Dobrogei”.

Îi urăm viața cât de lungă.

* * *

Cu această ocaziune fie-ne permis a ne exprima dorința ca confrății tulcent să se ocupe mai des de trebunțele reale ale Dobrogei, de cât acele teoretice de socialism mai cu seamă, pe care noi nu'l vedem nicăiri. Ce dracu, doar calapo-dul lui Sterian, și cum îl mai chiamă pe socialistul din Tulcea, n'o fi flueral fermecător din povestă? Dacă Romini-mul e așa de periclitat, am dori să se concretizeze măcar ceva! ori e numai lipsă de materie?

* * *

În comuna Cogelak, plasa Babadag județul Tulcea s'a reînființat tîrgul săp-tăminal, ce are loc în fie-care Marti. Era și timpul ca centrul Dobrogei să aiba un loc de tîrg săptămânial pentru a-titea diferite trebunțe ale locuitorilor.

* * *

Se pare că antreprenorul portului Con-stanta a fost forțat să accelereze lucră-riile. Se lucrează acum cu activitate în-doita și întreită de cât până acum.

Diga principală a ajuns o lungime în mare de peste 400 metri.

* * *

Timpul e noros peste tot de cite-va zile. A ploat în mai multe părți, însă parțial. Se simte mare nevoie de ploaie în toată Dobrogea, pământul fiind peste tot uscat, pe alocurea umed numai de 10—20 centimetri grosime.

În ziua de 15 Martie se va sfinți biserica din Medgidie. Va oficia Prea sfințitul Episcop al Dunării-de-Jos, înconjurat de clerul localității.

S'a împărțit în Camera proiectul de lege, prin care județul Constanța este autorizat a contracta un împrumut în sumă de 700.000 lei, spre a servi parte la stingerea împrumutului de 300.000 lei acordat județului în baza legii promulgată la 18 Mai 1892, iar restul, la construirea palatului administrativ al județului.

Spre a scurta linia internațională Berlin-Roman-Constanța, guvernul a hotărât să construiască o linie ferată între Făurei și Focșani,

Ast-fel Focșanii și Podgoriile din Odobești și Panciu vor fi direct legate cu portul Constanța.

Direcțiunea S. M. R. este în tratative cu d. Embiricos, mare armator din Brăila, pentru degajarea vaporului *Andreas* cu ajutorul vaporului *Sulina*.

Am anunțat deja că proprietarul vaporului de scăpare *Seudler*, din Constantinopol, a cerut pentru aceasta suma de 70.000 lei.

VISITAȚIA CANONICĂ

*Făcută de Prea Sfințitul Episcop al Dunării-de-Jos, D. D. Dr. Partheniu, în județul Tulcea în luna Aprilie 1897.
De economistul Stavrofor St. Ionescu, vicar eclesiarh Eparchiei Dunării-de-Jos.*

(Urmare)

Apoi merse pe jos urmat de tot poporul până la biserica cea veche. Aci fu întâmpinat de preot, după obicei, cu crucea și evanghelia; se făcu obiceiul Te-Deum, inspecta în altar Antimisul și santele vase, după care, Prea S. Sa eșind în biserică, întreabă pe preot dacă creștinii sunt religioși și vin la biserică, și pe când anume au de gând să înceapă construirea noii biserici?

Preotul răspunde că s'a format un comitet dintre locuitori, cari se adună contribuțiile lor benevole și cu ajutorul lui D-zeu să înceapă construirea bisericii. Arată planul după care se va construi biserica și se vede că e corectat și aprobat de Prea S. Sa.

Apoi Prea S. Sa dîse:

„Nu ași fi crezut că creștinii de aici să aștepte îmboldire și constrângere pentru a-și clădi casa unde să se roage lui D-zeu.

„Casa lui D-zeu creștinul o face din dragoste și din evsevie; din iubire către D-zeu iar nu de silă sau cu esecuzie. Cine face lucrul de nevoie sau numai din datorie, acela nu dovedește că are dragoste pentru ceia ce face. D-zeu așteaptă de la noi nu jertfe de cărnuri de animale, cum era în legea

veche, ci jertfa sufletului nostru purificată din inima curată. El așteaptă de la noi iubirea ca de la niște copii supuși și ascultători, cari nu fac alt-ceva de cât voia părintelui lor. Când dar creștinii iubesc pe D-zeu din toată inima și din tot sufletul lor, nu așteaptă îmboldire pentru a-și face biserică unde să aducă jertfa lui D-zeu. Creștinilor, locașul acesta nu l faceți pentru D-zeu, căci D-zeu nu locuiește în locașuri făcute de mâini omenești. El este pretutindenea; *a lui este cerul și pământul, marea și toate câte sunt într'insele.*

„Biserica ne trebuie nouă căci ea este semnul vădit al credinței noastre către D-zeu. Prin ea creștinul dobândește mântuirea și ertarea păcatelor; prin ea se apropie de D-zeu făcătorul său. În ea prea măresce pe părintele cereșc care s'a jertfit pe sine pentru a rescumpăra neamul omenesc din legăturile morții. (Va urma)

ANUNCIU

De arendat pe unul sau mai mulți ani moșia de 406 hectare Cerchez-Kioi, din comuna Caraomer, plasa Mangalia, pământ arabil, având pe dînsa 3 puțuri cu foarte multă apă, 2 case și o căsă bună pentru 50 boi cel puțin. Doritorii se pot adresa direct la proprietar, d-l Al. Gafencu, strada Frumoasă No. 3 în București și în Constanța, prin administrația acestui ziar.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUCURESCI

117.—CALEA DOROBANȚILOR.—117

CRAIOVA

18. — STRADA BUCOVET. — 18

MĂȘINE AGRICOLE